

ukazi," katero je izdalo kranjsko učiteljsko društvo, pogrešamo določbe visokega c. kr. deželnega šolskega sveta od 19. grudnia 1874. Našel sem pa med starimi spisi ono določbo, katero hočem tu podati *)

Upam, da bode marsikaterim gg. tovarišem s to objavo ustrezno, da bode vedel krajni šolski svet pri sestavi proračunov opozoriti, kaj naj se kupi. Upati je, da bodo vsi gg. tovariši delali na to, da si vse šole omislijo potrebno, česar pač sedaj ni, ker znane so mi

*) Z ozirom na ta članek smo imenovani razpis priobčili v 11. številki. Ured.

marsikake šole, katere razven kakega zamazanega zemljevida, katerega je morebiti kdo podaril, nimajo nikakeršnih učnih pripomočkov.

Pri tej priliki mi je še omeniti, da je prav živa potreba, da bi se omenjena zbirka šolskih zakonov, katera je vsekako že zastarela, nadomestila z novo zbirko, ker od leta 1876. je že marsikak ukaz zagledal beli dan. Jako težavno je iskati po šolskih arhivih dotičnih razglasil. Vrh tega pa omenjena oblastva šolskim vodstvom niti vseh ukazov objavila niso, ali so se pa isti vsled malomarnosti celo pogubili.

F. Gärtner — Dobrava.

Nekaj besed o čitanji.

Različno se je že o raznih predmetih pisalo in tudi o čitanji se je že marsikaj reklo. Vender sem se namenil še nekaj besed spregovoriti o tem predmetu. Ne nameravam pa razpravljati, kako naj se čita in tudi ne, kaj naj se čita, temveč moj namen je pokazati, v katerem redu naj se čitajo posamezne berilne vaje.

Če pogledamo kako slovensko berilo, n. pr. „Prvo berilo in prva slovnica“, katero sta sestavila gg. A. Razinger in A. Žumer, vidimo vse berilne vaje razdeljene v več skupin ali oddelkov, kar je za skupni pregled jako potrebno. Berilne vaje so tudi tako razvrščene, da je mogoče s pomočjo prejšnje vedno preiti k sledeči, kar je za vsakega učitelja jako ugodno. In ravno radi tega mnogi učitelji posamezne berilne vaje v tem redu obravnavajo, kakor so v knjigi. Tudi jaz sem nekaj časa tako delal. Toda prišel sem do spoznanja, da to ni umestno.

Če beremo vse vaje v tistem redu, kakor so v knjigi, pridemo dostikrat do kake vaje, ki prav nič ni za tisti čas prikladna, v katerem jo obravnavamo. Nekatero bi bilo treba brati že preje, drugo bi trebalo preložiti na poznejši čas. To lahko spoznamo, če pogledamo zopet v prej omenjeno knjigo, kjer najdemo n. pr. vajo „Praznik sv. Rešnjega telesa“, katera pride, ako vse po vrsti

beremo, okoli srede meseca prosinca na vrsto, pri tem, ko sv. cerkev obhaja ta praznik navadno koncem meseca velikega travna ali pa začetkom rožnika. Ali bi ne bilo torej bolj umestno, to vajo takrat, ko pridemo do nje, izpustiti in jo šele pred praznikom sv. Rešnjega telesa obravnavati? Ali pogledjmo n. pr. vajo „Veseli pastir“. To bi obravnavali proti koncu prosinca, ko bi šli po vrsti. Toda kdo pase takrat, ko vse še sneg pokriva? Ali ni boljše to vajo predstaviti na tisti čas, ko začno šolski otroci živino na pašo goniti. In berilna vaja „Pastirji pri jaslicah“ je že skoro na konci knjige, torej bi prišla meseca rožnika ali celo malega srpana na vrsto. Zakaj bi se pa ta preje, ravno pred božičnimi prazniki, ne obravnavala? Tako bi lahko navedel še mnogo vaj, toda naj ti troji vzgledi zadostujejo, ker je že vsakdo iz teh lahko spoznal, kaj da hočem reči.

Imam pa tudi še drug razlog, zakaj sem proti vrstnemu branju posameznih vaj. Dostikrat se zgodi, da, ko začne učitelj otroke pripravljati na kako berilno vajo in komaj par besed spregovori, že sežejo mnogi učenci po knjige, začno po njih prelistovati in iskati ter še drugim kazati, kaj in kje da bodo brali. S tem je pa koj nered v šoli in učitelj mora take že opominjati. In zakaj je tako?

Učenci že naprej vedó, da bodo brali tisto berilno vajo, katera pride, za ravno že obravnavano. Ko bi pa učitelj berilnih vaj ne obravnaval v tistem redu, kakor so v knjigi, bi mnoge s tem indirektno primoral, pustiti knjige pod klopjo, dokler jim ne ukaže, jih vzeti.

Nekateri drugi učenci pa že prej doma beró nekaj vaj naprej, seveda le toliko, da vedó po vrhu vsebino. Ko pa potem učitelj pripoveduje isto, omenjeni učenci nekoliko časa pazijo, potem pa se kmalu naveličajo že znano reč poslušati, začno se igrati, šepetati in s tem še druge motiti. Ko bi pa učitelj danes to vajo obravnaval, ki je spredaj v knjigi, jutri zopet drugo, ki je kje zadaj, bi učenci gotovo pazili, ker bi jim

skoraj gotovo še ne bilo znano, kar bi jim učitelj povedal.

Mnoge učence pa, ki vedó že pred, kaj bodo v prihodnji uri brali, naučé doma roditelji ali pa kdo drugi brati t. j. ne brati, ampak na pamet jih naučé dotično vajo, meneč, da je dobro, naj že ume njih otrok res brati ali ne, da zna le v šoli lepo v knjigo gledati in na pamet brati. Večkrat se prigodi, da tak učenec prav gladko bere, ko pa v renici komaj dobro črke razloči. Tudi to bi učitelj lahko s tem zaprečil, ako bi ne obravnaval vseh vaj v tisti vrsti, kakor so v knjigi.

Taki so torej moji nazori o vrstnem obravnavanju berilnih vaj in upam, da mi jih bodo mnogi potrdili.

Jožef Novak — Dobráva.

Knjiga Slovenska

XIX. veku.

*

Znanstvena Terminologija s posebnim ozirom na srednja učilišča. Spisal M. Cigale. Založila in na svetlo dala Matica Slovenska. Deutsch-slovenische wissenschaftliche Terminologie. V Ljubljani 1880. 8. Tisk. J. Blaznikovi dediči. Predgovor I—XIII. Tolmač nekih kratic. Nemško-slovenski del str. 1—148. Popravki in dodatki. Slovensko-nemški dodatek str. 149—171. — Najpred mi je spregovoriti nekoliko besed o zamisli in postanku te knjige, pravi v predgovoru... Sklenem torej prepustiti komu drugemu, da spiše filozofijsko propevstvo, ter po gori omenjeni česki in hrvatski terminologiji — z razborno porabo znanstvenih knjig, ki jih je Matica naša izdala, gradiva, kar sem ga sam nabral, kakor tudi slovarjev ruskih in staroslovenskega Miklošičevega lotiti se spisovanja enakšne naučne terminologije za Slovence... A zdaj naj spregovorim nekoliko o nje uredbi, o načelih,

katerih sem se pišoč jo držal, in na to prestopim k nekaterim posameznostim (str. V.). — „Brez te knjige dandanes, to lahko rečemo, ni možno pisati nobene strokovne razprave slovenske (Zvon IX. str. 308)“.

Novice l. 1880 naznanjajo na strani 71 knjigo „Nauk slovenskim županom, kako jim je delati, kadar opravljajo domačega in izročnega področja dolžnosti.“ Spisal Ant. Globočnik, c. kr. okrajni glavar, na slovenski jezik preložil Fr. Levstik. V Ljubljani nat. in zal. Klein in Kovač. 1880. Pohvalivši izvirni spis in prevod vendar pravijo: „Kako pa so v to knjigo daleč čez nauk županom o opravljanju domačega in izročnega jim področja segajoče jezikoslovne razprave zašle, tega ne moremo si nikakor raztolmačiti.“ Nato je spisal Cigale „Še nekoliko besed o gosp. Levstikovem nauku slovenskim županom“ str. 78—87: smem dodati tu nekatere opomnje, želeč sprožiti s tem